

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2201735	Driessen, Rianne	MID-PS	Jan Bron
ONDERWERP			
Voorstellen voor mogelijkheden voor een actieve invulling van het internationaal beleid			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op 18 juli 2017 heeft de gemeenteraad een motie internationaal beleid aangenomen. De aangenomen motie bevat een oproep aan het college om samen met de raadswerkgroep Internationaal invulling te geven aan het internationaal beleid richting partnergemeente Emsdetten, de Euregio en nog verder richting Europa.

De motie bevat verder de volgende aandachtspunten voor het college en de raadswerkgroep internationaal:

1. de mogelijkheden te verkennen voor een actieve invulling van het internationaal beleid voor de komende jaren,
2. Te beoordelen welke structurele middelen daarvoor noodzakelijk zijn.
3. Hiertoe bij de begroting voorstelling te doen, zodat de gemeenteraad hierin een afweging kan maken.

Voor dit laatste punt is via een procesbrief uitstel gevraagd aan de raad tot aan februari 2018, zodat er integraal afgestemde en financieel onderbouwde voorstellen voorgelegd kunnen worden (zaaknr. 2171492). Op 22 november 2017 is er via een beeldvormende politieke markt bij de raadsleden informatie en aandachtspunten opgehaald. Verder zijn de voorstellen opgesteld met dank aan de raadswerkgroep internationaal, WTC Twente, Montessori College Twente, ROC van Twente, Regio Twente, ROZ, gemeente Enschede, en collega's van verschillende afdelingen.

De notitie en de daarin genoemde voorstellen zijn afgestemd met afdeling financiën, afdeling P&S, afdeling P&O en de afdeling communicatie.

De voorstellen zijn op 14 februari 2018 besproken in een politieke markt waarna de raadsleden verzocht hebben om in de eerstvolgende raadsvergadering (6 maart) deze te agenderen ter besluitvorming.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Aanpak

De vraag van de raad over internationaal beleid en activiteiten komt voort uit een behoefte om meer informatie; kortgezegd, is wat de gemeente Hengelo doet op internationaal vlak voldoende of kan er meer, beter of anders? De Hengelose invalshoek wordt gemist in de huidige internationale activiteiten en lobby. Om inspiratie op te halen voor de gevraagde voorstellen zijn gesprekken gevoerd met de raadswerkgroep internationaal, raadsleden, ambtenaren, de portefeuillehouder internationaal en strategische partners in onze stad. In deze notitie worden eerst de internationale activiteiten, netwerken en speerpunten kort weergegeven om een beeld te geven van de huidige internationale inzet. Vervolgens komen de integraal afgestemde voorstellen aan de orde met afsluitend de middelen die nodig zijn om deze voorstellen te realiseren. De voorstellen die via deze notitie worden voorgelegd zijn bedoeld als keuzes, die niet ten koste gaan van bestaande activiteiten, maar aanvullend daarop.

Huidige internationale activiteiten

In de loop der jaren heeft de gemeente zijn inzet verschoven van de stedenbanden naar een steeds sterkere inzet op activiteiten binnen Europese netwerken en op lobby activiteiten. De activiteiten worden afgestemd op Twents niveau. De gemeentelijke capaciteit op internationaal vlak is beperkt en samenwerkingen aangaan in Europa heeft een positief effect, daarom wordt voornamelijk aansluiting gezocht bij de thema's en internationale activiteiten gecoördineerd door de Regio Twente en in enkele gevallen door de EUREGIO. De internationale inzet komt ten goede aan projecten (kennis en subsidies), beleid (innovaties en kennisverwerving) en positionering van de gemeente en de regio. De focus op de Twentse thema's maken deze (soms jarenlange) inzet en de daarbij behorende resultaten minder of niet direct zichtbaar voor de burgers en de raad van Hengelo. Een overzicht van de geplande inspanningen voor 2018 vindt u in bijlage A.

Het verwerven van Europese subsidies is een continue factor in de internationale activiteiten van Hengelo ondanks de complexiteit van de fondsen en de voorinvestering die vereist zijn. Het levert Europese projecten op met uiteenlopende thema's. De meest recente is een Europese subsidie verworven voor de ontwikkeling van het Twentekanaal. Financiële motieven richting Europese fondsen zijn niet allesbepalend in de gemeentelijke doelstellingen en activiteiten maar vormen wel een belangrijke drijfveer en vereisen

daarom blijvende inzet op het verwerven van Europese fondsen. Hoewel ook in de sociale en duurzaamheidshoek al regelmatig gebruik wordt gemaakt van Europese subsidieprogramma's liggen hier nog onbenutte kansen.

Participatie in netwerken

Daar waar de gemeente Hengelo internationaal moet en wil samenwerken in lobby en activiteiten, wordt de voorkeur gegeven aan 'warme' relaties. Relaties zoals Eurocities en bij voorkeur de partners in Duitsland zoals Münster, Osnabrück en onze officiële partnerstad Emsdetten waarmee geregeld contact is en activiteiten of projecten mee worden opgepakt. Hengelo heeft zelf niet de massa om volledig zelfstandig al het Europees beleid te beïnvloeden dat de gemeente raakt. Deze beïnvloeding gebeurt via de Regio Twente, EUREGIO, G32, VNG en netwerken zoals Eurocities en MONT. Een overzicht van onze netwerken vindt u in de bijlage B.

Grote bedrijven in Hengelo lopen al jaren voorop in het internationale speelveld en ook kleinere en middelgrote organisaties en bedrijven begeven zich meer en meer in deze richting. Dit veranderende speelveld vraagt van de kant van de gemeente om een herbezinning. Uit de gesprekken blijkt er behoefte te zijn aan een actieve verbinding van lokale organisaties en partners met de internationale netwerken van de gemeente.

Thema's en speerpunten

Hengelo heeft diverse motieven om internationaal actief te zijn. De historie van de stad, de ligging nabij de grens, maar ook als knooppunt, de financieel economische situatie dankzij veel internationaal georiënteerde bedrijven, kennis van Europees beleid en wetgeving, subsidiekansen en het bewustzijn dat een internationale (Europese) gerichtheid van groot belang is voor de welvaart en het welzijn. Zoals aangegeven zoekt de gemeente Hengelo actief aansluiting bij de thema's en internationale activiteiten van de Regio Twente. In de nieuwe Agenda voor Twente staat een viertal actielijnen waar ook internationaal op wordt ingezet. Hengelo denkt actief mee in deze actielijnen en doet mee in de uitvoering. Het worden kortgezegd de Hengelose internationale speerpunten voor de komende jaren. De actielijnen zijn:

1. Techniek als motor: versterking van het ecosysteem waarin stuwende techniek in alle sectoren tot bloei komt;
2. Arbeidsmarkt & talent: verminderen van de spanning op de arbeidsmarkt, tussen vraag en aanbod en tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
3. Bereikbaarheid & vestigingsklimaat: startups met internationale potentie ontwikkelen en (inter)nationale topbedrijven behouden en aantrekken;
4. Circulaire economie & duurzaamheid: een Twentse economie die circulair en volhoudbaar is en die een transitie maakt van fossiele naar hernieuwbare energie.

Naast deze thema's kwam in de gesprekken naar voren dat kansen en verbindingen bestaan voor Hengelo op internationale thema's als zorg (gezond ouder worden), sociaal ondernemen, cultuur, sport, veiligheid, natuur en milieu en toerisme.

Voorstellen (kansen)

Uit de gesprekken en bundeling van suggesties blijkt dat er meerwaarde en belang wordt gezien bij internationalisering van de gemeente en de stad. Internationalisering biedt naast de al genoemde voordelen ook onvoorziene bijvangsten zoals betrokkenheid, nieuwe visies op vastzittende problematiek (de frisse blik), kennis van elkaars activiteiten voor mogelijke toekomstige samenwerking en niet te vergeten de gunfactor.

Van de gemeente wordt verwacht dat zij in het internationale veld kansen ziet of creëert, verbindingen tot stand brengt, en een zekere mate van overzicht en regie houdt. Veel voornamelijk Europese initiatieven van stedelijke partners zijn immers alleen mogelijk met een zekere inbreng of support van de gemeente. De voorstellen en suggesties die zijn gedaan verschillen in rijp en groen, groot en klein. De meeste van de voorstellen zijn gebundeld in deze notitie. De voorstellen versterken de huidige internationale activiteiten die ingezet worden om opgaven en ambities van de gemeente te realiseren. De overgebleven voorstellen blijven beschikbaar zodat ze eventueel in een later stadium gerealiseerd kunnen worden of op zeer korte termijn opgenomen worden als versterking van al bestaande activiteiten.

De voorstellen:

1. Naast behoud van de verbinding met de Regio Twente en de Euregio zien we kansen om meer verbinding te zoeken met de provincie Overijssel en wellicht ook de Regio Achterhoek. De provincie heeft interesse bij Europese thema's als economie, energie en duurzaamheid, mobiliteit, sociaal en cultuur. Dit zijn ook de thema's van de gemeente Hengelo en voorgesteld wordt om waar mogelijk meer aansluiting te zoeken met de provincie, voor zover dit niet gebeurt. Dit kan cofinanciering en een

multipliereffect opleveren bijvoorbeeld richting Europese fondsen. De Regio Achterhoek is actief op het ontwikkelen van Europese projecten waarvan de agenda en projecten aansluit op de onze. Hier zijn er kansen om aan te sluiten; voorgesteld wordt om het gesprek aan te gaan met deze partners.

2. De samenwerking met Duitsland werd in de vorige alinea kort aangehaald. Voorstel is om deze verder te intensiveren door onder andere aansluiting te zoeken bij de Duitslandagenda van de gemeente Enschede. Door de thema's uit de Duitslandagenda te verbinden met onze activiteiten kan actiever worden gefaciliteerd in het verbinden van ondernemers, de uitwisselingen van scholieren, en het ontwikkelen van (subsidie) projecten ontwikkelen over de grens. Dit wordt opgepakt in samenwerking met onze lokale partners, de Provincie, Regio Twente en de EUREGIO. Het tweede deel van dit voorstel is dat de gemeente actiever verbinding zoekt met het Duitse publiek en deze aantrekt naar de stad. Bijvoorbeeld door te faciliteren in de promotie van de culturele programma's en evenementen in Duitsland. Hierin moet de afweging worden gemaakt of dit gebeurt in samenwerking met bureau Hengelo met eventuele financiële gevolgen of dat de gemeente eigen materiaal of dat van ondernemers laat vertalen en over de grens verspreidt.

3. Het aanvragen van Europese subsidies is een complex proces, waar de gemeente Hengelo de nodige ervaring in heeft. Lokale partijen, zoals bijvoorbeeld het onderwijs wil gebruik maken van Europese subsidies voor hun internationale activiteiten maar het ontbreekt hen aan expertise. Voorstel is om deze expertise vindbaar te maken voor de lokale partners en organisaties in Hengelo. Per geval wordt afgewogen hoe deze expertise in wordt gezet en of er mogelijkheden bestaan om samen te werken met andere partners in de stad of (Eu)regio. Wanneer partners succesvol subsidies aanspreken dan komen de opbrengsten immers ook ten goede van de stad Hengelo.

4. Meer bestuurlijke betrokkenheid bevordert de impact in de internationale netwerken. Dit heeft betrekking op betrokkenheid van zowel het college van B&W als raadsleden. Het vergroot de zichtbaarheid van de voor Hengelo belangrijke onderwerpen. De combinatie van de inhoudelijke en de bestuurlijke kant die samen internationaal optrekt versnelt het proces, opent deuren en verbetert contacten over de grens. Actief betrokken bestuurders maken onze internationale netwerken sterker door dit uitdragen, internationale partners uitnodigen bij grote momenten en evenementen die de stad rijk is (bijvoorbeeld FBK), de raad jaarlijks internationaal op excursie gaat. Beleven en laten beleven zorgt voor verbinding en profilering.

5. De Hengelose raad draagt onze partnerstad Emsdetten een warm hart toe. Tijdens de laatste vaststelling van de kadernota is een jaarlijks bedrag van €5000 beschikbaar gesteld voor het aanhalen van de betrekkingen met Emsdetten vanaf 2018. De werkgroep raad internationaal is van mening dat de werkgroep niet meer in zijn huidige vorm moet blijven bestaan en zou graag zien dat er een partnerstadsvereniging wordt opgericht. Deze vereniging bestaat uit betrokken Hengelose vrijwilligers met als doel zelfstandig initiatieven en activiteiten met de stad Emsdetten te ontwikkelen en daarover actief te communiceren. Voorgesteld wordt de oprichting en opbouw van deze vereniging te ondersteunen (zie bijlage C). Een jaarlijks bedrag van €5000 voor activiteiten en reiskosten te reserveren voor de vereniging partnerstad Emsdetten. Voor het overige zal de vereniging zelf voor financiering moeten zorgdragen door middel van bijvoorbeeld donaties en het aanvragen van subsidies. Het directe aanspreekpunt voor de stad Emsdetten en voor de partnerstadsvereniging blijft de gemeente Hengelo. De subsidieregeling Emsdetten, een jaarlijks bedrag van €2500, blijft beschikbaar voor sociale en culturele uitwisselingen.

6. Om onze internationale activiteiten te versterken en om voor meer verbindingen te zorgen, intern en met de lokale partners wordt voorgesteld een accountmanager internationaal aan te stellen. Deze functionaris heeft inzicht in de netwerken en internationale activiteiten van de gemeente en de strategische partners in de stad, de Regio en Euregio. De accountmanager fungeert als eerste contactpersoon en verbinder en zet kansen en vragen weg bij ambtenaren in de organisatie en is zichtbaar zowel intern als voor organisaties in de stad. Op die manier worden, zowel de interne organisatie als de externe partijen, gefaciliteerd.

Er is transfer van kennis en ervaring en er kan ondersteuning worden geboden. Omdat de internationale contacten en inspanningen zich afspelen op veel verschillende afdelingen binnen de gemeente zit deze accountmanager als een spin in het web van de organisatie. De accountmanager stemt regelmatig af met partijen in de stad en de (EU)regio en de adviseur public affairs en lobby, communicatie en de adviseurs subsidies en externe betrekkingen.

7. In de onze gemeentecomunicatie zijn enkele quickwins te behalen. Voorstel is om onze internationale activiteiten beter intern en naar buiten toe te communiceren via social media en via de website van de gemeente. Bij de actualisatie van de gemeentelijke website kan onder het kopje

internationaal verder verwezen worden naar de lokale partners in de stad die internationaal actief zijn, bijvoorbeeld WTC Twente, expat center Twente, ROZ en ROC van Twente, alsmede de actuele internationale evenementen en activiteiten worden vermeld via een gekoppelde internationale agenda.

8. Uit de gesprekken is gebleken dat er kansen en verbindingen gezien op internationale thema's als zorg (gezond ouder worden), sociaal ondernemen, cultuur, sport, veiligheid, natuur en milieu en toerisme. Vanuit Twente perspectief wordt zijn dit niet de grote speerpunten en dus wordt hier niet op geacteerd of zeer minimaal. Voorstel is om deze thema's voor zover dit binnen de capaciteit mogelijk is te verkennen en de thema's niet uit te sluiten van de Hengelose internationale activiteiten. Vooral met onze netwerken en partners Euregioaal gebied kunnen hier snelle slagen in worden gemaakt. Zeker als inhoudelijke ambtenaren ondersteunt worden vanuit de organisatie om een blik over de grens te werpen.

9. Het faciliteren van initiatieven om over de grens te gaan is essentieel om de gezette doelstellingen en gewenste resultaten te realiseren. Bijkomend voordeel is inzicht en kennis van de wereld om ons heen. Als ambtenaren over de grens kennis willen ophalen dan zal dit gezien worden als onderdeel van hun ontwikkeling en niet als een voorkeursbehandeling of als een uitzondering op een regel. Voorgesteld wordt om ambtenaren die bijeenkomsten over de grens willen bijwonen zich niet meer hoeven te melden bij het college.

Taalcursussen in het Engels en Duits en cultuurschulpen (ook voor projecten met statushouders of voor begeleiding bij multiculturele cliënten) vanuit het opleidingsbudget worden gefinancierd, uitwisselingen over de grens worden aangemoedigd en ondersteund.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

De raad besluit:

1. Uitvoering te geven aan de negen voorstellen internationaal beleid ter aanvulling op het huidige internationale beleid.
2. De uitvoering voor 2018 incidenteel te dekken vanuit bestaand budget (€56.000,-) en voor de periode daarna als nieuw beleid te betrekken bij de kadernota 2019-2022.

FINANCIËLE ASPECTEN

De voorstellen hebben de volgende financiële gevolgen:

- Inzet van een accountmanager internationaal voor 0,5 fte, structureel bedrag van €40.000. Dit betreft een nieuwe functie en daarom is het genoemde bedrag indicatief en wordt pas definitief vastgesteld na een FIR-procedure.
- Reiskosten en opleidingskosten van de accountmanager te dekken uit budget internationaal.
- Inzet van een communicatieadviseur op externe betrekkingen, 0,2 fte, structureel bedrag van € 16.000.

Binnen de beleidsbegroting 2017 is voor het product strategische lobby €88.942 beschikbaar. Deze taak betreft het initiëren en ondersteunen van bestuurders en ambtelijke organisatie bij de voorbereiding en voorbereiding van strategische lobbytrajecten t.b.v. de positionering van Hengelo binnen de regio Twente, de provincie, de Euregio en de EU.

Daarnaast kent de begroting het product Regionale en Internationale samenwerking. Deze taak bestaat uit het met andere gemeenten en/of andere subsidiepartners samenwerken op gemeenschappelijke thema's om gezamenlijk subsidieaanvragen/-projecten te kunnen doen t.b.v. de gehele stedelijke regio. Hiervoor is in 2017 een budget van € 151.067 beschikbaar.

Vanuit dit budget is € 23.500 bestemd voor het lidmaatschap van de Euregio, gaat € 7.000 naar activiteiten in het kader van onze partnerschap met Emsdetten en € 4.400 naar de Regio Twente t.b.v. het lidmaatschap van Eurocities.

Na aftrek van de kosten voor reis en verblijf elders, deelname aan congressen en eenmalige bijdragen aan activiteiten resteert een budget van € 179.793 voor personele inzet. Echter hierbij moet worden opgemerkt, dat hier vanuit de takendiscussie in het kader van bezuinigingsronde 2016-2019 nog een taakstelling van € 56.610 rust. Invulling van deze bezuinigingstaakstelling zou moeten geschieden door de inzet vanuit strategische lobby en internationale samenwerking te beperken tot enkele cruciale dossiers (zoals Ten-T en Eurocities) en de inzet t.b.v. de overige dossiers af te bouwen. Een beweging, die op gespannen voet staat met de strekking van de onlangs door de raad aangenomen motie.

Het hiervoor geschetste pakket aan voorstellen kan gerealiseerd worden, mits de opgelegde bezuinigingstaakstelling van € 56.610,- wordt ingetrokken. Het is aan de raad daartoe desgewenst te besluiten. Het meest geëigende moment daarvoor: de beraadslagingen over de Kadernota 2019 – 2022.

Dat zou inhouden dat het totaalpakket aan voorstellen per 2019 geëffectueerd kan worden. Mocht de raad besluiten tot het effectueren van (een deel van) de voorstellen al in 2018, kunnen/zullen de daarmee gemoeid zijnde kosten incidenteel binnen bestaande budgetten worden opgevangen.

BIJLAGE(N)

- A) Internationale Hengelose inspanningen 2018
- B) Internationale netwerken waarin Hengelo actief is d_d_ 2017
- C) Notitie Werkgroep Internationaal Gemeente Hengelo 14/02

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Presidium
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Verzoek agendering politieke markt: voorstellen internationaal beleid	2200511		23 januari 2018

Geacht presidium,

Hierbij vragen wij u het onderwerp 'Voorstellen internationaal beleid' op de agenda voor de politieke markt op woensdag 14 februari te plaatsen.

Aanleiding

Op 18 juli 2017 heeft de gemeenteraad een motie internationaal beleid aangenomen (zaaknr. 2143558). De aangenomen motie bevat een oproep aan het college om samen met de raads werkgroep Internationaal invulling te geven aan het internationaal beleid richting partnergemeente Emsdetten, de Euregio en nog verder richting Europa. De motie bevat verder de volgende aandachtspunten voor het college en de raads werkgroep internationaal:

1. de mogelijkheden te verkennen voor een actieve invulling van het internationaal beleid voor de komende jaren,
2. te beoordelen welke structurele middelen daarvoor noodzakelijk zijn,
3. hiertoe bij de begroting voorstellen te doen, zodat de gemeenteraad hierin een afweging kan maken.

Wat betreft dit laatste punt is via een procesbrief uitstel gevraagd aan de raad tot aan februari 2018, zodat er integraal afgestemde en financieel onderbouwde voorstellen voorgelegd kunnen worden (zaaknr. 2171492). De politieke markt vormt onderdeel van dit proces.

Punten ter behandeling

Uitgaande van 45 minuten:

- toelichting partnerstad Emsdetten (raads werkgroep internationaal)
- toelichting proces
- inhoudelijke voorstellen
- samenhang in geheel internationale activiteiten gemeente Hengelo
- toelichting financiële dekking

Inhoud

Een notitie (met bijlagen) is bijgevoegd met daarin de voorstellen en financiële onderbouwing voor mogelijkheden voor een actievere invulling van het internationale beleid.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Hazenweg 121

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

de burgemeester,

[Signature]

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Bijlagen: 3

- Notitie voorstellen voor mogelijkheden voor een actieve invulling van het internationaal beleid
- A. Internationale Hengelose inspanningen 2018
- B. Internationale netwerken waarin Hengelo actief is d.d. 2017

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Raadsnotitie Voorstellen voor mogelijkheden voor een actieve invulling van het internationaal beleid

1. Aanleiding

Op 18 juli 2017 heeft de gemeenteraad een motie internationaal beleid aangenomen. De aangenomen motie bevat een oproep aan het college om samen met de raadswerkgroep Internationaal invulling te geven aan het internationaal beleid richting partnergemeente Emsdetten, de Euregio en nog verder richting Europa. De motie bevat verder de volgende aandachtspunten voor het college en de raadswerkgroep internationaal:

1. de mogelijkheden te verkennen voor een actieve invulling van het internationaal beleid voor de komende jaren,
2. Te beoordelen welke structurele middelen daarvoor noodzakelijk zijn.
3. Hiertoe bij de begroting voorstelling te doen, zodat de gemeenteraad hierin een afweging kan maken.

Voor dit laatste punt is via een procesbrief uitstel gevraagd aan de raad tot aan februari 2018, zodat er integraal afgestemde en financieel onderbouwde voorstellen voorgelegd kunnen worden (zaaknr. 2171492).

2. Aanpak

De vraag van de raad over internationaal beleid en activiteiten komt voort uit een behoefte om meer informatie, kortgezegd, is wat de gemeente Hengelo doet op internationaal vlak voldoende of kan er meer, beter of anders? De Hengelose invalshoek wordt gemist in de huidige internationale activiteiten en lobby.

Om inspiratie op te halen voor de gevraagde voorstellen zijn gesprekken gevoerd met de raadswerkgroep internationaal, raadsleden, ambtenaren, de portefeuillehouder internationaal en strategische partners in onze stad. In deze notitie worden eerst de internationale activiteiten, netwerken en speerpunten kort weergegeven om een beeld te geven van de huidige internationale inzet. Vervolgens komen de integraal afgestemde voorstellen aan de orde met afsluitend de middelen die nodig zijn om deze voorstellen te realiseren. De voorstellen die via deze notitie worden voorgelegd zijn bedoeld als keuzes, die niet ten koste gaan van bestaande activiteiten, maar aanvullend daarop.

3. Huidige internationale activiteiten

In de loop der jaren heeft de gemeente zijn inzet verschoven van de stedenbanden naar een steeds sterkere inzet op activiteiten binnen Europese netwerken en op lobby activiteiten. De activiteiten worden afgestemd op Twents niveau. De gemeentelijke capaciteit op internationaal vlak is beperkt en samenwerkingen aangaan in Europa heeft een positief effect, daarom wordt voornamelijk aansluiting gezocht bij de thema's en internationale activiteiten gecoördineerd door de Regio Twente en in enkele gevallen door de EUREGIO. De internationale inzet komt ten goede aan projecten (kennis en subsidies), beleid (innovaties en kennisverwerving) en positionering van de gemeente en de regio. De focus op de Twentse thema's maken deze (soms jarenlange) inzet en de daarbij behorende resultaten minder of niet direct zichtbaar voor de burgers en de raad van Hengelo. Een overzicht van de geplande inspanningen voor 2018 vindt u in bijlage A. Het verwerven van Europese subsidies is een continue factor in de internationale activiteiten van Hengelo ondanks de complexiteit van de fondsen en de voorinvestering die vereist zijn. Het levert Europese projecten op met uiteenlopende thema's. De meest recente is een Europese subsidie verworven voor de ontwikkeling van het Twentekanaal. Financiële motieven richting Europese fondsen zijn niet allesbepalend in de gemeentelijke doelstellingen en activiteiten maar vormen wel een belangrijke drijfveer en vereisen daarom blijvende inzet op het verwerven van Europese fondsen. Hoewel ook in de sociale en duurzaamheidshoek al regelmatig gebruik wordt gemaakt van Europese subsidieprogramma's liggen hier nog onbenutte kansen.

4. Participatie in netwerken

Daar waar de gemeente Hengelo internationaal moet en wil samenwerken in lobby en activiteiten, wordt de voorkeur gegeven aan 'warme' relaties. Relaties zoals Eurocities en bij voorkeur de partners in Duitsland zoals Münster, Osnabrück en onze officiële partnerstad Emsdetten waarmee geregeld contact is en activiteiten of projecten mee worden opgepakt. Hengelo heeft zelf niet de massa om volledig zelfstandig al het Europees beleid te beïnvloeden dat de gemeente raakt. Deze beïnvloeding gebeurt via de Regio Twente, EUREGIO, G32, VNG en netwerken zoals Eurocities en MONT. Een overzicht van onze netwerken vindt u in de bijlage B.

Grote bedrijven in Hengelo lopen al jaren voorop in het internationale speelveld, en ook kleinere en middelgrote organisaties en bedrijven begeven zich meer en meer in deze richting. Dit

veranderende speelveld vraagt van de kant van de gemeente om een herbezinning. Uit de gesprekken blijkt er behoefte te zijn aan een actieve verbinding van lokale organisaties en partners met de internationale netwerken van de gemeente.

5. Thema's en speerpunten

Hengelo heeft diverse motieven om internationaal actief te zijn. De historie van de stad, de ligging nabij de grens, maar ook als knooppunt, de financieel economische situatie dankzij veel internationaal georiënteerde bedrijven, kennis van Europees beleid en wetgeving, subsidiekansen en het bewustzijn dat een internationale (Europese) gerichtheid van groot belang is voor de welvaart en het welzijn.

Zoals aangegeven zoekt de gemeente Hengelo actief aansluiting bij de thema's en internationale activiteiten van de Regio Twente. In de nieuwe Agenda voor Twente staan een viertal actielijnen waar ook internationaal op wordt ingezet. Hengelo denkt actief mee in deze actielijnen en doet mee in de uitvoering. Het worden kortgezegd de Hengelose internationale speerpunten voor de komende jaren. De actielijnen zijn:

1. Techniek als motor: versterking van het ecosysteem waarin stuwende techniek in alle sectoren tot bloei komt;
2. Arbeidsmarkt & talent: verminderen van de spanning op de arbeidsmarkt, tussen vraag en aanbod en tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
3. Bereikbaarheid & vestigingsklimaat: startups met internationale potentie ontwikkelen en (inter)nationale topbedrijven behouden en aantrekken;
4. Circulaire economie & duurzaamheid: een Twentse economie die circulair en volhoudbaar is en die een transitie maakt van fossiele naar hernieuwbare energie.

Naast deze thema's kwam in de gesprekken naar voren dat kansen en verbindingen bestaan voor Hengelo op internationale thema's als zorg (gezond ouder worden), sociaal ondernemen, cultuur, sport, veiligheid, natuur en milieu en toerisme.

6. Voorstellen (kansen)

Uit de gesprekken en bundeling van suggesties blijkt dat er meerwaarde en belang wordt gezien bij internationalisering van de gemeente en de stad. Internationalisering biedt naast de al genoemde voordelen ook onvoorziene bijvangsten zoals betrokkenheid, nieuwe visies op vastzittende problematiek (de frisse blik), kennis van elkaars activiteiten voor mogelijke toekomstige samenwerking en niet te vergeten de gunfactor.

Van de gemeente wordt verwacht dat zij in het internationale veld kansen ziet of creëert, verbindingen tot stand brengt, en een zekere mate van overzicht en regie houdt. Veel voornamelijk Europese initiatieven van stedelijke partners zijn immers alleen mogelijk met een zekere inbreng of support van de gemeente. De voorstellen en suggesties die zijn gedaan verschilden in rijp en groen, groot en klein. De meeste van de voorstellen zijn gebundeld in deze notitie. De voorstellen versterken de huidige internationale activiteiten die ingezet worden om opgaven en ambities van de gemeente te realiseren. De overgebleven voorstellen blijven beschikbaar zodat ze eventueel in een later stadium gerealiseerd kunnen worden of op zeer korte termijn opgenomen worden als versterking van al bestaande activiteiten.

De voorstellen:

1. Naast behoudt van de verbinding met de Regio Twente en de Euregio zien we kansen om meer verbinding te zoeken met de provincie Overijssel en wellicht ook de Regio Achterhoek. De provincie heeft interesse bij Europese thema's als economie, energie en duurzaamheid, mobiliteit, sociaal en cultuur. Dit zijn ook de thema's van de gemeente Hengelo en voorgesteld wordt om waar mogelijk meer aansluiting te zoeken met de provincie, voor zover dit niet gebeurt. Dit kan cofinanciering en een multipliereffect opleveren bijvoorbeeld richting Europese fondsen. De Regio Achterhoek is actief op het ontwikkelen van Europese projecten waarvan de agenda en projecten aansluit op de onze. Hier zijn er kansen om aan te sluiten; voorgesteld wordt om het gesprek aan te gaan met deze partners.
2. De samenwerking met Duitsland werd in de vorige alinea kort aangehaald. Voorstel is om deze verder te intensiveren door onder andere aansluiting te zoeken bij de Duitslandagenda van de gemeente Enschede. Door de thema's uit de Duitslandagenda te verbinden met onze activiteiten kan actiever worden gefaciliteerd in het verbinden van ondernemers, de uitwisselingen van scholieren, en het ontwikkelen van (subsidie)

projecten ontwikkelen over de grens. Dit wordt opgepakt in samenwerking met onze lokale partners, de Provincie, Regio Twente en de EUREGIO. Het tweede deel van dit voorstel is dat de gemeente actiever verbinding zoekt met het Duitse publiek en deze aantrekt naar de stad. Bijvoorbeeld door te faciliteren in de promotie van de culturele programma's en evenementen in Duitsland. Hierin moet de afweging worden gemaakt of dit gebeurt in samenwerking met bureau Hengelo met eventuele financiële gevolgen of dat de gemeente eigen materiaal of dat van ondernemers laat vertalen en over de grens verspreidt.

3. Het aanvragen van Europese subsidies is een complex proces, waar de gemeente Hengelo de nodige ervaring in heeft. Lokale partijen, zoals bijvoorbeeld het onderwijs wil gebruik maken van Europese subsidies voor hun internationale activiteiten maar het ontbreekt hen aan expertise. Voorstel is om deze expertise vindbaar te maken voor de lokale partners en organisaties in Hengelo. Per geval wordt afgewogen hoe deze expertise in wordt gezet en of er mogelijkheden bestaan om samen te werken met andere partners in de stad of (Eu)regio. Wanneer partners succesvol subsidies aanspreken dan komen de opbrengsten immers ook ten goede van de stad Hengelo.
4. Meer bestuurlijke betrokkenheid bevordert de impact in de internationale netwerken. Dit heeft betrekking op betrokkenheid van zowel het college van B&W als raadsleden. Het vergroot de zichtbaarheid van de voor Hengelo belangrijke onderwerpen. De combinatie van de inhoudelijke en de bestuurlijke kant die samen internationaal optrekt versnelt het proces, opent deuren en verbetert contacten over de grens. Actief betrokken bestuurders maken onze internationale netwerken sterker door dit uitdragen, internationale partners uitnodigen bij grote momenten en evenementen die de stad rijk is (bijvoorbeeld FBK), de raad jaarlijks internationaal op excursie gaat. Beleven en laten beleven zorgt voor verbinding en profilering.
5. De Hengelose raad draagt onze partnerstad Emsdetten een warm hart toe. Tijdens de laatste vaststelling van de kadernota is een jaarlijks bedrag van €5000 beschikbaar gesteld voor het aanhalen van de betrekkingen met Emsdetten vanaf 2018. De werkgroep raad internationaal is van mening dat de werkgroep niet meer in zijn huidige vorm moet blijven bestaan en zou graag zien dat er een partnerstadsvereniging wordt opgericht. Deze vereniging bestaat uit betrokken Hengelose vrijwilligers met als doel zelfstandig initiatieven en activiteiten met de stad Emsdetten te ontwikkelen en daarover actief te communiceren. Voorgesteld wordt de oprichting en opbouw van deze vereniging te ondersteunen. Een jaarlijks bedrag van €5000 voor activiteiten en reiskosten te reserveren voor de vereniging partnerstad Emsdetten. Voor het overige zal de vereniging zelf voor financiering moeten zorgdragen door middel van bijvoorbeeld donaties en het aanvragen van subsidies. Het directe aanspreekpunt voor de stad Emsdetten en voor de partnerstadsvereniging blijft de gemeente Hengelo. De subsidieregeling Emsdetten, een jaarlijks bedrag van €2500, blijft beschikbaar voor sociale en culturele uitwisselingen.
6. Om onze internationale activiteiten te versterken en om voor meer verbindingen te zorgen, intern en met de lokale partners wordt voorgesteld een accountmanager internationaal aan te stellen. Deze functionaris heeft inzicht in de netwerken en internationale activiteiten van de gemeente en de strategische partners in de stad, de Regio en Euregio. De accountmanager fungeert als eerste contactpersoon en verbinder en zet kansen en vragen weg bij ambtenaren in de organisatie en is zichtbaar zowel intern als voor organisaties in de stad. Op die manier worden, zowel de interne organisatie als de externe partijen, gefaciliteerd.
Er is transfer van kennis en ervaring en er kan ondersteuning worden geboden. Omdat de internationale contacten en inspanningen zich afspelen op veel verschillende afdelingen binnen de gemeente zit deze accountmanager als een spin in het web van de organisatie. De accountmanager stemt regelmatig af met partijen in de stad en de (EU)regio en de adviseur public affairs en lobby, communicatie en de adviseurs subsidies en externe betrekkingen.

7. In de onze gemeentecommunicatie zijn enkele quickwins te behalen. Voorstel is om onze internationale activiteiten beter intern en naar buiten toe te communiceren via social media en via de website van de gemeente. Bij de actualisatie van de gemeentelijke website kan onder het kopje internationaal verder verwezen worden naar de lokale partners in de stad die internationaal actief zijn, bijvoorbeeld WTC Twente, expat center Twente, ROZ en ROC van Twente, alsmede de actuele internationale evenementen en activiteiten worden vermeld via een gekoppelde internationale agenda.
8. Uit de gesprekken is gebleken dat er kansen en verbindingen gezien op internationale thema's als zorg (gezond ouder worden), sociaal ondernemen, cultuur, sport, veiligheid, natuur en milieu en toerisme. Vanuit Twente perspectief wordt zijn dit niet de grote speerpunten en dus wordt hier niet op geacteerd of zeer minimaal. Voorstel is om deze thema's voor zover dit binnen de capaciteit mogelijk is te verkennen en de thema's niet uit te sluiten van de Hengelose internationale activiteiten. Vooral met onze netwerken en partners Euregionaal gebied kunnen hier snelle slagen in worden gemaakt. Zeker als inhoudelijke ambtenaren ondersteunt worden vanuit de organisatie om een blik over de grens te werpen.
9. Het faciliteren van initiatieven om over de grens te gaan is essentieel om de gezette doelstellingen en gewenste resultaten te realiseren. Bijkomend voordeel is inzicht en kennis van de wereld om ons heen. Als ambtenaren over de grens kennis willen ophalen dan zal dit gezien worden als onderdeel van hun ontwikkeling en niet als een voorkeursbehandeling of als een uitzondering op een regel. Voorgesteld wordt om ambtenaren die bijeenkomsten over de grens willen bijwonen zich niet meer hoeven te melden bij het college. Taalcursussen in het Engels en Duits en cultuurschappen (ook voor projecten met statushouders of voor begeleiding bij multiculturele cliënten) vanuit het opleidingsbudget worden gefinancierd, uitwisselingen over de grens worden aangemoedigd en ondersteund.

7. Financiële en personele gevolgen

De voorstellen hebben de volgende financiële gevolgen:

- Inzet van een accountmanager internationaal voor 0,5 fte, structureel bedrag van €40.000. Dit betreft een nieuwe functie en daarom is het genoemde bedrag indicatief en wordt pas definitief vastgesteld na een FIR-procedure.
- Reiskosten en opleidingskosten van de accountmanager te dekken uit budget internationaal.
- Inzet van een communicatieadviseur op externe betrekkingen, 0,2 fte, structureel bedrag van € 16.000.

Binnen de beleidsbegroting 2017 is voor het product strategische lobby €88.942 beschikbaar. Deze taak betreft het initiëren en ondersteunen van bestuurders en ambtelijke organisatie bij de voorbereiding en voorbereiding van strategische lobbytrajecten t.b.v. de positionering van Hengelo binnen de regio Twente, de provincie, de Euregio en de EU.

Daarnaast kent de begroting het product Regionale en Internationale samenwerking. Deze taak bestaat uit het met andere gemeenten en/of andere subsidiepartners samenwerken op gemeenschappelijke thema's om gezamenlijk subsidieaanvragen/-projecten te kunnen doen t.b.v. de gehele stedelijke regio. Hiervoor is in 2017 een budget van € 151.067 beschikbaar. Vanuit dit budget is € 23.500 bestemd voor het lidmaatschap van de Euregio, gaat € 7.000 naar activiteiten in het kader van onze partnerschap met Emsdetten en € 4.400 naar de Regio Twente t.b.v. het lidmaatschap van Eurocities.

Na aftrek van de kosten voor reis en verblijf elders, deelname aan congressen en eenmalige bijdragen aan activiteiten resteert een budget van € 179.793 voor personele inzet. Echter hierbij moet worden opgemerkt, dat hier vanuit de takendiscussie in het kader van bezuinigingsronde 2016-2019 nog een taakstelling van € 56.610 rust. Invulling van deze bezuinigingstaakstelling zou moeten geschieden door de inzet vanuit strategische lobby en internationale samenwerking te beperken tot enkele cruciale dossiers (zoals Ten-T en Eurocities) en de inzet t.b.v. de overige dossiers af te bouwen. Een beweging, die op gespannen voet staat met de strekking van de onlangs door de raad aangenomen motie.

Het hiervoor geschetste pakket aan voorstellen kan gerealiseerd worden, mits de opgelegde bezuinigingstaakstelling van € 56.610,- wordt ingetrokken. Het is aan de raad daartoe desgewenst te besluiten. Het meest geëigende moment daarvoor: de beraadslagingen over de Kadernota 2019 – 2022.

Dat zou inhouden dat het totaalpakket aan voorstellen per 2019 geeffectueerd kan worden. Mocht de raad besluiten tot het effectueren van (een deel van) de voorstellen al in 2018, kunnen/zullen de daarmee gemoeid zijnde kosten incidenteel binnen bestaande budgetten worden opgevangen.

Bijlagen:

- A. Geplande internationale Hengelose inspanningen 2018
- B. Internationale netwerken waarin gemeente Hengelo actief is d.d. 2017

A. Geplande internationale Hengelose inspanningen 2018

	Inspanning	Verwachte opbrengst	Trekker
1.	Activiteiten in het kader van CEF subsidie- verruiming Twente kanaal (Hengelo is leadpartner ism RWS, provincie, KNI Duitsland, evt Almelo)	Project	Hengelo
2.	Project Retailink- binnenstad	Informatie	Hengelo
3.	Uitwisseling ondernemers binnenstad Hengelo-Emsdetten 2018	Kennisuitwisseling	Hengelo
4.	Deelname Eurocities Social Affairs Forum in Utrecht, duurzame ontwikkeling	Kennisuitwisseling	Netwerkstad Twente (NT)
5.	Deelname Eurocities Mobility Forum, voorzitterschap werkgroep TEN-T	Kennisuitwisseling, projectontwikkeling	NT
6.	Vertegenwoordiging TEN-T corridor Fora Brussel	Lobby	Hengelo
7.	Deelname Eurocities Culture forum/Creative Industries	Kennisuitwisseling/ projectontwikkeling	Hengelo/NT
8.	Project deelname SUMP (duurzame mobiliteit) Polis kennisnetwerk	Projectontwikkeling	Hengelo
9.	Organisatie Eurocities working group employment: thema toekomst arbeidsmarkt	Relatiebeheer	Hengelo
10.	Deelname Eurocities working group Education, thema gelijke kansen	Start subsidietraject en kennisuitwisseling	NT
11.	Uitwisseling raadsleden Hengelo - Emsdetten	Relatiebeheer	Hengelo
12.	Uitwisseling ambtenaren MONT	Relatiebeheer	NT
13.	Project Interreg onderhoud openbare ruimte (ism Enschede, Ahlen, Emsdetten, corporaties)	Projectontwikkeling en kennisuitwisseling	Hengelo
14.	Afsluiting Interreg projecten Spoor en Goederenvervoer	Projectontwikkeling	Hengelo/Regio Twente
15.	Deelname Münster in Twence	Strategie	Twentse gemeenten
16.	Deelname European week of regions and cities	Relatiebeheer	Regio Twente

B. Internationale netwerken waarin gemeente Hengelo actief is d.d. 2017

	Netwerk	Vertegenwoordigd	Rol
1.	Eurocities- a. Social Affairs, thema's: jeugdwerkloosheid, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, participatie en zorg b. Economic development forum, thema's: innovatie, energie en duurzaamheid c. Mobility forum, thema's: duurzame en innovatieve mobiliteit, grensoverschrijdende bereikbaarheid d. Culture forum; creatieve industrie, nieuwe governance, publieke ruimtes	Netwerkstad Twente	Bestuurlijk en ambtelijk, deelnemend
2.	Euregio, thema's: economie, cultureel, bereikbaarheid, grensoverschrijdende samenwerking, arbeidsmarkt Commissie arbeidsmarkt en commissie grens	Hengelo	Bestuurlijk (AB en DB lid en euregioraadsleden), ambtelijke experts
3.	MONT (Münster – Osnabrück – Netwerkstad Twente), thema's: mobiliteit, economie, innovatie, energie, duurzaamheid, grensoverschrijdende samenwerking	Hengelo	Bestuurlijk en ambtelijk
4.	G32 (themagroep Europa), thema's: Economie, cultuur, innovatie, sociaal	Hengelo	Bestuurlijk en ambtelijk
5.	Provincie, thema's: economie, werkgelegenheid, grensoverschrijdende samenwerking, leefomgeving, energie, duurzaamheid, mobiliteit	-	-
6.	VNG, thema's: milieu, sociaal, economie en werkgelegenheid	-	-
7.	Stedenband Emsdetten, thema's: cultuur, grensoverschrijdende samenwerking, economie, sport	Hengelo	Bestuurlijk en ambtelijk
8.	TEN-T corridor forum Brussel, thema: mobiliteit	Regio/Euregio	Ambtelijk
9.	WTC Twente, thema: economie en bedrijfsleven	Regio Twente	Ambtelijk